

JAARVERSLAG PROEFDIERDESKUNDIGE TNO

Verslagjaar 2008

Organisatie en inbedding

De vergunninghouder TNO heeft [REDACTED] aangesteld als proefdierdeskundige en belast met het toezicht op het welzijn van proefdieren en uitvoering van de overige taken die voortvloeien uit artikel 14 ex Wet op de dierproeven.

Het onderzoek van TNO vindt plaats binnen [REDACTED]

De portefeuillehouder dierproeven binnen de Raad van Bestuur voert jaarlijks algemeen overleg met de proefdierdeskundige. De besproken zaken worden in een verslag vastgelegd. Daarnaast wordt tussentijds overleg gevoerd met de staf van de Raad van Bestuur en wordt periodiek overleg gevoerd met lijnmanagement en overige verantwoordelijke functionarissen van de betrokken locaties.

[REDACTED] vervulde het toezicht op de dierproeven en direct daarmee samenhangende werkzaamheden en contacten binnen en buiten de organisatie in een [REDACTED] dienstverband [REDACTED]. In geval van langdurige afwezigheid van de proefdierdeskundige (i.e. vakanties) wordt vervanging geregeld vanuit de Beroepsgroep Proefdierdeskundigen.

Werkzaamheden van de proefdierdeskundige

De werkzaamheden van de proefdierdeskundige zijn onder te verdelen in toezichthoudende taken, adviestaken en overige taken. Teneinde deze werkzaamheden naar behoren te kunnen uitvoeren is het van belang dat de proefdierdeskundige een goede verstandhouding heeft met alle personen die betrokken zijn bij dierproeven. Hiertoe heeft de proefdierdeskundige periodiek dan wel incidenteel overleg gevoerd met managers en overige medewerkers van de betrokken afdelingen en zijn kennismakingsgesprekken gevoerd met alle nieuw aangestelde onderzoekers, biotechnici, diervverzorgers en stagiaires, alsmede management van de betrokken afdelingen. De proefdierdeskundige informeerde hen over de wettelijke en ethische achtergronden van dierproeven, het beleid van TNO rond dierproeven en proefdieren en de hieruit voortvloeiende verantwoordelijkheden van de medewerkers.

Toezichthoudende taken

De proefdierdeskundige heeft toezicht gehouden op naleving van de Wet op de dierproeven middels inspecties en proces audits van de verschillende dierfaciliteiten, personen betrokken bij dierproeven, specifieke handelingen die in het kader van dierexperimenten zijn uitgevoerd en documenten die ten grondslag liggen aan de dierexperimenten, [REDACTED]

Incidenteel werden door de proefdierdeskundige geringe tot matige afwijkingen van de wettelijke eisen geconstateerd. Een voorbeeld hiervan is de individuele huisvesting van een dier terwijl hiervan geen aantekening was gemaakt. Ook konden bepaalde processen ten aanzien van de borging van het welzijn van de dieren verbeterd worden. Een voorbeeld hiervan is het structureel vastleggen van de conditie van de geleverde proefdieren, waardoor bij regelmatig voorkomende afwijkingen de leverancier hierop kan worden aangesproken. Resultaten van de inspecties en audits zijn schriftelijk gecommuniceerd naar betrokken onderzoekers en hun management. Zij hebben naar tevredenheid actie ondernomen om incidenten op te heffen en processen te verbeteren. Ten aanzien van de Code of Practice Welzijnsbewaking kan worden gesteld dat inmiddels bij [REDACTED] gedegen welzijnsevaluaties worden ingevuld door de onderzoekers. Bij [REDACTED] zijn verbeteringen betreffende welzijnsevaluaties in voorbereiding.

De VWA-CHD heeft in 2008 6 maal een inspectiebezoek gebracht, verdeeld over de verschillende faciliteiten. Voor zover mogelijk heeft de proefdierdeskundige deze bezoeken begeleid. In alle gevallen heeft de proefdierdeskundige de bezoeken nabesproken met de inspecteur en de inspectieverslagen opgevraagd. De algemene indruk van de VWA-CHD was overwegend 'voldoet aan het in de wet gestelde'. In de rapporten genoemde incidentele afwijkingen van de Wod zoals onnodige individuele huisvesting van honden en te hoge lichtintensiteit bij albino cavia's op hoogste schappen zijn direct opgeheven. Een meer structureel punt van aandacht dat wordt genoemd is anesthesie/euthanasie middels CO₂/O₂. De onder deskundigen heersende mening is dat deze methode niet de meest acceptabele is. Op internationaal en nationaal niveau worden momenteel discussies gevoerd om tot consensus te komen over verfijning van de methode dan wel mogelijke alternatieven. Het punt heeft derhalve de aandacht van de proefdierdeskundige maar directe acties zijn op dit moment nog voorbarig.

Adviestaken

In het verslagjaar heeft de proefdierdeskundige gevraagd en ongevraagd advies gegeven over:

- Dierfaciliteiten, o.a. betreffende [REDACTED]
- Proefdieren, o.a. betreffende het opschonen en uitbesteden van transgene foklijnen, microbiële en genetische kwaliteitsbewaking, gezondheidbewaking, huisvesting van vissen en quarantaine.
- Wet- en regelgeving, o.a. betreffende de revisie van huisvestingsrichtlijnen (CoE ETS 123 appendix A), Dierlijke Bijproducten Verordening en transport van dieren (Regeling 92/65/EEG). De gereviseerde huisvestingsrichtlijnen zijn nog niet overgenomen in de Nederlandse wet. De proefdierdeskundige heeft vanaf 2007 met [REDACTED] dierfaciliteiten de

afpraak gemaakt dat gedurende de transitieperiode waar mogelijk de nieuwe richtlijnen worden gevolgd en daar waar investeringen nodig zijn (bijv. voor konijnen, cavia's en primaten), de richtlijnen geleidelijk zullen worden doorgevoerd. In 2008 zijn nieuwe kooien aangeschaft voor cavia's en konijnen. Voor primaten zijn nieuwe kooien besteld welke in het eerste kwartaal van 2009 geleverd zullen worden.

- Dierexperimenten, zowel voorafgaand aan de studies richting DEC en onderzoeker o.a. betreffende opzet en fasering van studies en verfijning van procedures (zoals huisvesting van knaagdieren in inhalatiestudies), als tijdens de uitvoer bijvoorbeeld betreffende humane en experimentele eindpunten bij onverwacht ernstig ongerief.

- Overige zaken, o.a. betreffende [REDACTED]

Overige taken

- Registratie dierproeven en proefdieren

In het eerste kwartaal werd de Registratie Proefdieren en Dierproeven voor alle werkeenheden door de proefdierdeskundige gereed gemaakt en verzonden aan de VWA.

- Ontheffingen

De proefdierdeskundige heeft in 2008 bij de VWA ontheffing Ex Art 16 Wod aangevraagd voor [REDACTED] personen waarvoor (gedeeltelijk) status conform Art 12 wenselijk maar niet mogelijk was. De ontheffingen zijn in alle gevallen, evt. na een opleidingstraject, gehonoreerd.

- Externe klanten

- Statistiek

De proefdierdeskundige heeft zich in het verslagjaar ingezet voor verbetering van statistische onderbouwing van dierproeven, o.a. door het onderwerp op de agenda te zetten bij het management, het ontsluiten van statistische kennis binnen TNO middels het doorverwijzen van onderzoekers naar de afdeling statistiek, en het initiëren en mede begeleiden van een Kennis Investeringsproject op dit gebied.

- Stagebegeleiding

In 2008 had TNO [REDACTED] stagiaires in dienst die betrokken waren bij dierproeven. [REDACTED] van hen volgden de stage in het kader van hun opleiding tot Art. 12 biotechnicus. De directe begeleiding van de stagiaires lag in handen van de manager van de dierfaciliteit, dan wel van een onderzoeker. De proefdierdeskundige heeft de vaardigheid en kennis van de genoemde [REDACTED] stagiaires in samenspraak met de directe begeleider beoordeeld.

- Beleid en communicatie

De proefdierdeskundige is betrokken bij interne beleid- en communicatiezaken betreffende dierproeven. [REDACTED]

[REDACTED]

Scholing en overige activiteiten van de proefdierdeskundige

De proefdierdeskundige heeft in 2008 deelgenomen aan de volgende bijeenkomsten en cursussen:

[REDACTED]

De proefdierdeskundige was in 2008 lid van

[REDACTED]